

MenskrachtPortret

Foto: Erna Kuik

Tonia Dabwe

*"Two roads diverged in a wood,
and I — I took the one less traveled by"*

Wetenswaardigheden in het kort

Geboren in Monrovia, Liberia
Woont in Deventer, leeftijd 38
Projectleider Provincie Overijssel
www.overijssel.nl
Oprichter en voorzitter Stichting Mineke
Foundation: www.minekefoundation.org
Actief voor Deventer Open, presentaties van én
samenwerking tussen Deventer organisaties die
zich richten op de Millenniumdoelstellingen
Bestuurslid Deventer in Dialoog

Opleidingen

Basis- en middelbaar onderwijs, Monrovia
Vorbereidend universitair jaar, Université
d'Abidjan.
HBO Bedrijfseconomie, Saxion Deventer
Bedrijfskunde, financiële sector, VU A'dam

Werk in het verleden

- Provincie Overijssel:
projecten op uiteenlopende terreinen; adviseur
regionale economie en innovatie;
- Beleidsmedewerker Provincie Noord- Holland;
- FreelanceVertaler CMBC;
- Consultant bij CBP;
- Vice-voorzitter, webbeheerder WAO, Ver.
Vrouwen met een Hogere Opleiding

Bijzonder

Tot International African Woman of The Year
2013 uitgeroepen door Britse organisatie
Woman4Africa, die met deze verkiezing de
belangrijke rol van vrouwen voor de
ontwikkeling van Afrika wil benadrukken.
(Vrouwen met Afrikaanse wortels die bijzondere
activiteiten in Afrika verrichten)

Waarom je keuze voor bedrijfseconomie?

Ik kreeg door familie een aantal mogelijkheden voorgelegd - mijn studie werd namelijk geregeld terwijl ik nog in Abidjan zat - en bedrijfseconomie sprak mij het meest aan.

Kun je een beeld schetsen van je werk als projectleider bij de Provincie Overijssel?

Heel kort gezegd een project van A naar B brengen, met daarbij onderweg uitdagingen als gevoeligheden in de politieke sfeer, oud zeer, grote ego's of juist een gebrek eraan, tijdsdruk, de stroperigheid die soms bij beslissingen komt kijken, noem maar op.

Het gaat om projecten en programma's op uiteenlopende gebieden. Ik heb gewerkt aan regionale bereikbaarheid, natuurrealisatie & beheer, economie, milieu & duurzaamheid en arbeidsmarktvragestukken. Dat ik voor heel uiteenlopende programma's en projecten met een enorme diversiteit aan doelgroepen om de tafel zit, maakt dit werk extra interessant.

Welke eigenschappen en vaardigheden breng jij in bij dit werk?

Ik kan een snelle analyse maken, bezit een overtuigend vermogen en als derde noem ik het committeren. Ik ben een goed luisteraar en vind daardoor gemakkelijk gemeenschappelijke belangen, waardoor mensen zich betrokken blijven voelen.

Wat was vroeger jouw droom?

Als kind heb ik eigenlijk nooit echt een droom gehad. Wel had ik het beeld van de wereld. En dan zag ik met name aarde - rode aarde zoals in Liberia - met een voetafdruk erin. Vermoedelijk had ik toen al het besef een footprint achter te willen of moeten laten op de wereld.

Had je een held of een inspiratiebron die voor jou van belang is geweest?

Wij keken thuis geen televisie, dat was op dat moment bij ons nog niet mogelijk. Lezen en naar de radio luisteren, dat deed ik veel. Er waren vooral internationale zenders met programma's over wetenschappers, missionarissen en bijvoorbeeld ontdekkingsreizigers. De verhalen, hoorspelen of documentaires maakten veel indruk op me. Het ging steeds om mensen die niet gebaande wegen betraden. Robert Frost geeft dat zo treffend weer in zijn gedicht *The Road Not Taken*:

Two roads diverged in a wood,
and I — I took the one less traveled by,
And that has made all the difference. (fragment)

Tonia, nu naar de Mineke Foundation. Waarom heb je deze stichting opgezet?

Mineke Foundation wil het werk van mijn ouders voortzetten. Mijn vader Dabwe Wiah heeft in Deventer de Tropische Landbouwschool gevolgd. Tijdens zijn stage op een boerderij ontmoette hij mijn moeder Mineke Muilerman. Ze vertrokken in 1968 naar Liberia om een proefboerderij en later een school te beginnen. Mijn vader was ervan overtuigd dat een vruchtbaar land met zoveel rijkdom aan grondstoffen in eigen onderhoud moest kunnen voorzien, in plaats van tot een van de armste landen ter wereld te behoren. Samen wilden ze anderen de landbouwbeginselen bijbrengen. Ze sponsorden bovendien schoolkinderen en kleine ondernemers. Tot eind jaren tachtig groeide Dabwe Town uit tot een bloeiende gemeenschap, met een school en geslaagde landbouwprojecten. Door de Liberiaanse burgeroorlog die op kerstavond 1989 begon, veranderde echter alles. Die vernietigende oorlog duurde 15 jaar en had afschuwelijke effecten, zowel voor ons eigen gezin als voor

heel Dabwe Town. Mijn moeder is toen vermist geraakt. Veel van wat mijn ouders - en anderen -opgebouwd hebben, is in die tijd verwoest of zwaar beschadigd.

Na die periode bleef het door diverse omstandigheden moeilijk om weer op te bouwen wat er destijds was. Toen ik dat jaren geleden met eigen ogen zag, was dat een schokkende ervaring. Ik heb daarom Mineke Foundation opgezet, om ondersteuning te bieden aan het werk van mijn ouders. De stichting draagt de naam van mijn moeder. Mineke is nooit meer teruggevonden. Uit respect voor mijn ouders, hun inzet en hun droom wilde ik helpen.

Nu, een paar jaar later, houden we ons met meerdere projecten bezig. We renoveren de Damiefia School, ontwikkelden twee vakopleidingen en een jongerenclub. Voor de Just Say No Club, onder leiding van één van de teamleden van Mineke Foundation in Liberia dragen de jongeren van 18 tot 30 jaar zelf onderwerpen aan. Als rolmodel voor de jeugd in Dabwe Town willen ze het goede voorbeeld geven. Ze voeren projecten uit die een duidelijk 'Nee' laten horen tegen ongewenst en respectloos gedrag, alcohol- en drugsgebruik en criminaliteit. Theaterspel wordt daarbij als een belangrijk middel gebruikt. Daarnaast organiseren ze een aantal maal per jaar schoonmaakacties in Dabwe Town.

Wat voor mensen waren je ouders destijds?

Vooral verschrikkelijk eigenwijs. Idealisten en enorme doorzetters, mensen die niet in nee geloofden en die ontzettend veel van elkaar hielden.

Mijn vader is een visionair. Hij is echter ook rechtlijnig, ongeduldig en niet altijd even tactisch. Daardoor heeft hij zichzelf, denk ik, meer dan eens de kans op mogelijkheden en op samenwerking ontnomen.

Wat heb je van hen meegekregen?

Doorzettingsvermogen, idealisme en realisme.

Bij ieder interview, bij iedere uitleg over Mineke Foundation komt het verlies van je moeder ter sprake. Als interviewer besef ik dit, het lijkt me dat het nooit gewoon kan worden - dat het zelfs gek zou zijn, als dat wel zo was - om over deze ingrijpende gebeurtenis te praten. Toch is het nu bijna een dagelijks onderwerp. Ik ervaar het als respectloos om er niet bij stil te staan en tegelijkertijd vraag ik me af, wil je het soms niet gewoon overslaan?

Nee, het is zeker niet mijn favoriete onderwerp, dat litteken zal altijd blijven. Ik ben door héél veel pijn gegaan, dat was onvermijdelijk. Een worsteling ook.

Eén ding stond voor mij vast, ik wilde niet dat dit de rest van mijn leven zou bepalen.

Door de doelstelling en bijvoorbeeld de naam van de Stichting kan ik er uiteraard nooit helemaal omheen. Dat is begrijpelijk. Mijn leven is echter meer dan die gebeurtenis.

Hoe zou je willen dat mensen hierop reageren?

Respectvol! Soms is er sprake van een schrikreactie en klapt men dicht. Of men weet zich geen raad om vervolgens door te gaan op een ander onderwerp. Dat geldt niet voor iedereen, natuurlijk. Het schijnbaar negeren van wat ik vertel, vind ik het ergste.

Ik kan niet raden wat er door iemand heengaat, of het onverschilligheid is of wat anders. Al zegt men maar iets, van jeetje; heftig; ik weet niet wat ik moet zeggen; desnoods, ik klap dicht. Dat is voor mij het prettigst.

In de loop van de tijd ben ik steeds meer mijn antenne gaan gebruiken. Wat voel ik bij die persoon? Ik bouw iets in mijn manier van vertellen in, waardoor er voor mij een keuze kan

zijn in wat ik prijs geef. Daarmee probeer ik mezelf te beschermen tegen stiltes en reacties die pijn doen.

Is er ooit weer iemand in je leven gekomen, die misschien, enigszins, die rol kon vervullen?
Nee, er is niemand die zelfs maar enigszins die plaats heeft kunnen innemen. Er zijn zeker lieve, zorgzame mensen in mijn leven gekomen, maar mijn moeder blijft onvervangbaar.

En je vader, Dabwe Wiah? Hoe is het leven voor hem doorgedaan? Zet hij zich nog steeds in voor Dabwe Town? En hoe ervaart hij jouw prijs?

Mijn vader is eigenlijk nooit over het verdriet en de oorlog heen gekomen. Hij verlaat zijn huis niet graag, uit angst dat er iets gebeurt tijdens zijn afwezigheid.

Met zijn 83 jaar doet hij het tegenwoordig rustig aan. Hij leeft teruggetrokken en verbouwt ondermeer weer groente. Mijn vader is blij met de erkenning die ik krijg én trots op me.

Hoe combineer je op dit moment die twee bezigheden? Ik stel me zo voor dat je in een overgangsfase zit nu - met internationale erkenning en alle aandacht die erbij hoort - waardoor je werkgever kritisch kijkt hoe je dit kunt blijven combineren. En dat je juist nu, in dit tussengebied, op beide terreinen met evenveel inzet je werk wilt verzetten. Hoe doe je dat?

Ja, dat klopt. Lang niet door iedereen op mijn werk, maar natuurlijk voel je dat er ook gekeken wordt, of en hoe ik dit kan blijven volhouden en combineren. Ik doe daarvoor ook mijn best. Het gaat goed, maar kost wel wat; ik combineer het door weinig te slapen. Natuurlijk kan dat niet eindeloos doorgaan.

Voor de Provincie werk ik normaal zesendertig uur, vier dagen van negen uur. Dat mogen en kunnen er in de praktijk veertig zijn, maar daar probeer ik wel een grens te trekken. Soms is er een extra vergadering in de avonduren. Uiteraard hoort dat bij de aard van deze functie.

De woensdagen zijn voor de Mineke Foundation, dan werk ik daar acht tot tien uur aan.

Ook 's avonds ben ik toch wel een kleine twee uur voor de stichting bezig. Zaterdag is mijn huishoudelijke dag, administratie, boodschappen, afijn ieder welbekend en dan maak ik tijd voor mijn sociale leven. Zondagmiddag ben ik meestal weer aan het werk.

De onderscheiding International African Woman of the Year is voor jouw bijzondere verdiensten om een positieve impuls te geven aan de ontwikkeling en zelfredzaamheid van de lokale bevolking in Dabwe Town. Wat betekent de prijs voor je stichting?

Erkenning voor het werk van mijn ouders, daaraan gekoppeld de erkenning voor de Mineke Foundation en een stuk erkenning voor mezelf.

Op welke manier wil je deze erkenning en extra aandacht voor Mineke Foundation benutten?

Enerzijds om meer mensen bekend te maken met ons werk en meer donateurs/ sponsors te werven. Anderzijds om de stichting als een professionele organisatie neer te zetten die op een vernieuwende manier met internationale samenwerking bezig is. Gezien alle veranderingen, wil ik de komende maanden nadenken over hoe Mineke Foundation zich in de nabije toekomst moet gaan ontwikkelen en wat mijn rol daarbij moet zijn.

Is het denkbaar dat je over tien of twintig jaar in Liberia woont?

(krachtig) Nee, zeker niet. Niet definitief. En nee, ik kan me zelfs niet voorstellen dat die wens er ooit wél komt.

Wat is er, behalve je prachtige uiterlijk, nog meer Liberiaans of Afrikaans aan jou?

Mijn gevoel voor ritme, mijn liefde voor muziek, voor kleur. En ik zie er graag altijd verzorgd uit.

Liberia verschilt in onnoemelijk veel opzichten van Nederland. Wat zou Nederland van Liberia kunnen leren? En andersom?

Als ik aan Afrika denk - in ieder geval het deel onder de Sahara - dan denk ik aan de diepe levensvreugde die door de aderen van mensen stroomt. Die maakt dat er een rotsvast geloof is dat de toekomst alleen maar beter kan worden en dat er altijd wel een reden is voor een feestje. Je ziet het terug in de dans, de lach en de kleuren. Mensen hebben de zon in hun bloed. Ondanks alles wat er misgegaan is, de slavernij, het kolonialisme, honger en oorlogen. Nederland kan wel wat van dat geloof in een goede afloop gebruiken. In Nederland geldt de mogelijkheid om mensen (op welke positie dan ook) ter verantwoording te roepen als een systeem van checks and balances voor (te veel) macht. Dat werkt niet altijd even goed, maar zorgt er over het algemeen wel voor dat mensen zich niet aan hun verantwoordelijkheid richting anderen kunnen onttrekken. Juist ook omdat er consequenties aan verbonden zijn. Liberia zou hier veel aan hebben, mits dit echt voor iedereen (dus zonder willekeur) geldt.

Wat doe jij als het tegenzit ?

Heel geïrriteerd raken, ontzettend ongeduldig bovendien. Lekker uitrazen bij anderen en weer doorgaan. Meestal komt mijn omgeving dan met waardevolle suggesties. En soms is het goed om even iets anders te gaan doen. Dat werkt prima.

En hoe vier je successen?

Werkelijk stilstaan bij successen .... ik ben er niet goed in om daar tijd voor te maken of te nemen. Er is altijd weer iets te doen. Zelfs in Londen niet, hoe uniek dat ook was. Het is daarna gelijk zoveel drukker geworden.

Als ik je zo hoor, is er weinig tijd voor ontspanning. Wat doe je graag in je vrije tijd?

Tijd voor ontspanning is er, zeker na de prijsuitreiking, in feite niet of nauwelijks. Ik houd van lezen, dansen en handwerken, maar dat komt er nu niet veel van. Van mijn vaste naailes weer wel, dat is georganiseerd en dan ga ik er ook naar toe. Verder probeer ik regelmatig met vriendinnen iets te ondernemen.

Welke overtuiging of gedachte heb je in de loop van de tijd overboord gegooid?

De mate waarin je leven maakbaar is. Een deel heb je in de hand én een deel absoluut niet.

Waar kijk je met plezier op terug?

In het algemeen op het verder helpen van mensen. Onlangs heb ik het coachingstraject van een collega afgerond. De feedback die ik van deze collega ontving is precies wat ik graag wil bereiken. Dat ik mensen respectvol ondersteun en hen daarbij vooral in hun waarde laat, waardoor ze op een prettige manier meer mogelijkheden zien en kunnen ervaren. Het zijn precies die waarden die ik graag uitstraal.

Waar ben je trots op, Tonia?

De onderscheiding voor de Mineke Foundation natuurlijk. Maar er is nog iets waar ik trots op ben. Het feit dat ik de mensen achter onze stichting al die tijd heb weten te binden en te motiveren. Ze doen het immers belangeloos, het is niet verplicht en onbetaald. Dat zij al die tijd betrokken zijn gebleven, ervaar ik als ongewoon en daar ben ik minstens zo trots op.

MenskrachtPortret zet met regelmaat een ondernemende persoonlijkheid in de schijnwerpers. Dit tiende MenskrachtPortret is xxl. Idee en tekst: Marian Dijkman www.dijkmanmanagement.nl

Foto: Erna Kuik, <http://ernakuik.weebly.com/>